

МСПМД (IMAS) 11.30

Друге видання
01 січня 2003р.
Поправка6, червень 2013р.

Національні керівні принципи для планування процесу знищення запасів

Директор,
Служба ООНз питань протимінної діяльності(UNMAS, ЮНМАС)
380 Madison Avenue, M11023
New York, NY 10017
USA

Email: mineaction@un.org
Телефон: (1 212) 963 1875
Факс: (1 212) 963 2498
Веб-сайт: www.mineactionstandards.org

Застереження

Цей документ є чинним з дати, зазначеної на титульному аркуші. Оскільки Міжнародні стандарти з питань протимінної діяльності (МСПМД, IMAS) підлягають регулярній перевірці та регулярному перегляду, користувачам слід звернутися з веб-сайтом проекту МСПМД (IMAS) за адресою: <http://www.mineactionstandards.org> для підтвердження статусу таких стандартів, або перевірити їх на веб-сайті UNMAS за адресою: <http://www.mineaction.org>.

Повідомлення про авторські права

Цей документ Організації Об'єднаних Націй є одним з Міжнародних стандартів з питань протимінної діяльності (МСПМД, IMAS), і авторські права на нього застережено Організацією Об'єднаних Націй. Ані цей документ, ані витяги з нього не можуть відтворюватися, зберігатися або передаватися в жодній формі, або за допомогою будь-яких засобів, або з будь-якою іншою метою без попередньої письмової згоди Служби ЮНМАС, що діє від імені Організації Об'єднаних Націй.

Цей документ не призначено для продажу.

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (UNMAS, ЮНМАС)
380 Madison Avenue, M11023
New York, NY 10017
USA

Email: mineaction@un.org
Телефон: (1 212) 963 1875
Факс: (1 212) 963 2498

© UNMAS 2003 – всі права захищені

Зміст

Зміст.....	iii
Передмова	iv
Вступ.....	v
Керівні принципи для національного планування знищення запасів	1
1. Область застосування	1
2. Посилання.....	1
3. Терміни, визначення та скорочення	1
4. Процес знищення запасів	1
4.1. Процес управління	1
4.2. Планування	1
4.3. Підготовка	2
4.3.1. Облік боєприпасів.....	2
4.3.2. Місцезберігання	2
4.3.3. Безпека зберігання	2
4.3.4. Транспортування ВП для знищення	2
4.3.5. Пріоритетність демілітаризації чи знищення.....	3
4.3.6. Обрання технології знищення	4
4.3.7. Розробка технології знищення	4
4.3.8. Фінансування (мобілізація ресурсів)	4
4.3.9. Підготовка контракту	4
4.3.10. Професійна підготовка.....	5
4.3.11. Інформація.....	5
4.3.12. Обладнання та інструменти	5
4.3.13. Акредитація	6
4.4. Знищення	6
4.4.1. Безпека та гігієна праці(БГП).....	6
4.4.2. Процедури технікибезпеки під час вибухових робіт.....	6
4.4.3. Забезпечення якості (ЗЯ).....	6
4.5. Перевірка	7
4.5.1. Системи перевірки	7
4.5.2. Заходи, що проводяться засобами масової інформації.....	7
4.5.3. Аналіз після проекту (АПП)	8
5. Управління якістю (УЯ).....	8
6. Сфери відповідальності	8
6.1. Організація Об'єднаних Націй	8
6.2. Національний орган	9
6.3. Донори.....	9
6.4. Організація, що займається знищенням.....	9
Додаток А (Нормативний) Посилання	10
Додаток В (Інформативний) Процес знищення.....	11
Додаток С (Інформативний) Цикл демілітаризації	12
Додаток D (Інформативний) Приклад фінансової моделі	13
Додаток Е (Інформативний) ISO 9000	16
Доповнення 1 до Додатку Е (Інформативне) Процедури згідно з вимогами ISO9001:2008	19
Доповнення 2 до Додатку Е (Інформативне) ISO 9001:2008 та стандарти МСПМД (IMAS)	20
Реєстр поправок.....	21

Передмова

Міжнародні стандарти для програм у сфері гуманітарного розмінування були вперше запропоновані робочими групами на міжнародній технічній конференції, яка проходила у Данії у липні 1996 року. Були встановлені критерії для всіх аспектів процесу розмінування, рекомендовані стандарти й узгоджене нове універсальне визначення поняття «розмінування». Наприкінці 1996 року принципи, запропоновані у Данії, були розвинені робочою групою під керівництвом ООН і з'явилися «Міжнародні стандарти для проведення операцій з гуманітарного розмінування». Перше видання було опубліковане Службою Організації Об'єднаних Націй з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) у березні 1997 року.

З того часу сфера застосування цих початкових стандартів була розширена з метою включення інших елементів протимінної діяльності та відображення змін, внесених до операційних процедур, практики і норм. Ці стандарти були перероблені і перейменовані на Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД), а їх перше видання з'явилося у жовтні 2001 року.

Організація Об'єднаних Націй несе загальну відповідальність за створення умов і сприяння ефективному управлінню програмами протимінної діяльності, з розробкою і підтримкою стандартів включно. Тому Служба ЮНМАС є підрозділом у структурі Організації Об'єднаних Націй, що несе відповідальність за розробку і підтримку стандартів МСПМД (IMAS). Підготовка стандартів МСПМД здійснюється за підтримки Женевського міжнародного центру гуманітарного розмінування.

Робота з підготовки, огляду і перегляду стандартів МСПМД (IMAS) здійснюється технічними комітетами за підтримки міжнародних, урядових і неурядових організацій. Найновішу версію кожного стандарту, разом з інформацією про роботу технічних комітетів, можна знайти за посиланням <http://www.mineactionstandards.org/>. Окремі стандарти МСПМД (IMAS) переглядаються не рідше ніж раз на три роки для відображення змін, які мають місце у нормах і практиці протимінної діяльності, а також для введення цих змін до міжнародних правил і вимог.

Вступ

Загальні та керівні принципи щодо технічних аспектів знищення запасів протипіхотних мін (ППМ) наведені в стандарті МСПМД (IMAS) 11.10; у ньому також розглядається застосування промислової технології демілітаризації. Технічні стандарти та рекомендації з використання такого методу знищення запасів, як техніка відкритого спалювання та відкритої детонації (ВСВД), наведені в стандарті МСПМД (IMAS) 11.20. Особливу увагу в цьому стандарті приділено питанням розробки національної політики та управління процесом знищення запасів вибухонебезпечних предметів (ВП) національними органами та організаціями, що займаються знищенням. Він базується на інформації, яку також наведено в МТНБ 10.10 «Знищення та демілітаризація».

Знищення запасів ВП може здійснюватись організаціями різних типів, такими, як комерційні компанії, національні групи з питань протиміної діяльності чи військові підрозділи. Незважаючи на різні підходи, існують загальні, основні види діяльності, які передбачають загальні обов'язки – саме ці обов'язки описані в поданому стандарті.

Знищення запасів – це процес остаточного переведення боєприпасів та вибухонебезпечних предметів в інертний стан, у якому вони вже не діють за призначенням¹. Метою ефективного управління процесом планування знищення запасів та оперативними заходами є фізичне знищення вибухонебезпечних предметів (ВП) безпечним, економним та ефективним способом. Ця мета досягається завдяки розробці та застосуванню відповідних процесів управління, розвитку та постійному вдосконаленню професійних навичок керівників та працівників, одержанню точної та своєчасної технічної інформації про технічні характеристики та фізичний стан ВП, застосуванню безпечних та ефективних оперативних процедур та використанню відповідного ефективного обладнання. Однак управління – це не лише планування та контроль виконання поточних завдань; це також аналіз та перегляд існуючих методів та процедур з метою підвищення рівня безпеки, ефективності та надійності.

Процес та процедури, спрямовані на постійне вдосконалення системи управління та практики роботи організації, зазвичай називаються «управлінням якістю» (УЯ). Одним з методів підтвердження застосування процесу УЯ в організації є забезпечення відповідності вимогам ISO 9000. Значний обсяг загальної інформації та навчальних матеріалів пропонується національним органам та організаціям, що займаються розмінуванням, якщо вони обирають підхід, що базується на застосуванні ISO 9000. Цей підхід детально описаний в стандарті МСПМД (IMAS) 07.10, Керівництво з управління операціями з розмінування. Він також був адаптований для процесу знищення запасів та включений в поданий стандарт МСПМД (IMAS).

Примітка: 15 грудня 2000р вимоги серії стандартів ISO 9000 були змінені. У новій системі стандарти ISO 9001:1994, ISO 9002:1994 та ISO 9003:1994 замінюються єдиною системою управління якістю (СУЯ) ISO 9001:2000. В поданому МСПМД (IMAS) наведене посилання саме на цей новий стандарт.

Метою цього стандарту є пояснення систем та процедур, які можна застосовувати на національному рівні для планування знищення запасів ВП, у тому числі ППМ, які необхідно знищити/демілітаризувати.

¹. Визначення: Агенція з технічного обслуговування та забезпечення НАТО (НАМСА), П. Куртні-Грін (NATO Maintenance and Supply Agency (NAMSA), P Courtney-Green), травень 2000р.

Керівні принципи для національного планування знищення запасів

1. Область застосування

У цьому Керівництві визначені принципи та наведені рекомендації для ефективного планування та управління національними заходами зі знищення вибухонебезпечних предметів (ВП), в тому числі протипіхотних мін (ППМ). Воно не стосується планування та управління знищенням ядерної, біологічної чи хімічної зброї.

2. Посилання

Перелік нормативних посилань наведений у Додатку А. Нормативні посилання є важливими документами, вони згадуються в цьому Керівництві та є частиною положень цього стандарту.

3. Терміни, визначення та скорочення

Повний перелік усіх термінів, визначень та скорочень, що використовуються в серії стандартів МСПМД (IMAS), наведений у стандарті МСПМД (IMAS) 04.10.

Термін «національний орган» означає урядову установу, часто – комітет з декількох міністерств, у країні, яка постраждала від дії мін, який має функції, пов'язані з регулюванням, управлінням та координацією протимінної діяльності.

Примітка: За відсутності національного органу з питань протимінної діяльності (НОПМД) може бути необхідно та доречно для ООН чи будь-якої іншої визнаної міжнародної організації взяти деякі чи всі обов'язки, та виконувати деякі чи всі функції комітету з протимінної діяльності (КПМД), чи, рідше, НОПМД.

Примітка: Планування та управління знищенням запасів зазвичай проводиться Міністерством Оборони у співпраці з Міністерством Закордонних Справ.

Термін «організація, що займається знищенням» означає будь-яку організацію (військову чи комерційну юридичну особу), відповідальну за виконання проектів чи завдань, пов'язаних зі знищенням запасів. Організація, що займається знищенням, може бути генеральним підрядником, субпідрядником, консультантом або агентом.

Термін «знищення запасів» означає фізичні процедури зі знищення, спрямовані на постійне скорочення запасів вибухонебезпечних предметів. Вони включають ППМ та касетні боеприпаси, а також боеприпаси для стрілецької зброї, тощо.

4. Процес знищення запасів

4.1. Процес управління

Процес управління знищенням запасів схематично зображений у Додатку В. На практиці цей процес може бути не лінійним, а операції можуть не завжди виконуватись у зазначеній послідовності. В той же час, у наведеному процесі відображається загальна черговість та логічна послідовність – від визначення проблеми та до остаточного знищення надлишків запасів вибухонебезпечних предметів (ВП). Чотири етапи процесу управління (заходи з планування, підготовки, знищення та перевірки) описані далі.

4.2. Планування

Планування – це збір, оцінка та обробка інформації, обрання відповідного способу дій та подальша розробка більш детального методу виконання завдання.

Планування процесу знищення потребує точної та своєчасної інформації щодо кількості, місця зберігання, типу та технічної конструкції ВП, а також знання прийнятної технології знищення. Фінансові аспекти, безумовно, також мають певний вплив, але до завершення планування знищення підрахувати реальні витрати дуже важко. Дійсно, коли відомі реальні витрати, можливо, буде необхідно перепланувати операції зі знищення з метою знайти менш витратний варіант.

Операції зі знищення запасів плануються таким чином, щоб мінімізувати вплив на навколишнє середовище. Якщо це необхідно, НОПМД може провести Оцінку впливу на навколишнє середовище, див. МСПМД (IMAS) 10.70, для забезпечення захисту навколишнього середовища.

В ідеальному випадку в нових програмах зі знищення запасів процес планування повинен починатися з офіційної оцінки ситуації в країні. Така оцінка базується переважно на наявній інформації, наданій військовими, дослідницькими агенціями, та, у певних випадках – комерційними компаніями. Проведення технічної експертизи у процесі планування є дуже важливим; країни також можуть звернутися до ЮНМАС для одержання допомоги в процесі планування.

4.3. Підготовка

Підготовка включає всі заходи, необхідні для уточнення вимог щодо знищення та забезпечення здатності національного органу та організації, що займається знищенням, виконати завдання зі знищення. Слід врахувати всі аспекти циклу демілітаризації, наведеного в Додатку С.

4.3.1. Облік боєприпасів

Точність обліку національних запасів боєприпасів має велике значення для забезпечення відсутності помилок у обліку, які можуть бути виявлені під час наступних заходів з моніторингу та перевірки після початку процесу знищення запасів. Тому національному органу рекомендується провести 100% інвентаризацію запасів ВП, які підлягають знищенню, до початку знищення заходів з моніторингу й перевірки. На цьому етапі можна виправити будь-які помилки в обліковій документації – пізніше це сприятиме забезпеченню безпеки та реалізації заходів зі зміцнення довіри. Після початку процесів знищення, моніторингу та перевірки не повинно бути будь-яких «сюрпризів».

Існують різні комп'ютерні системи обліку боєприпасів. Національний орган повинен розглянути питання завантаження детальної інформації про запаси ВП у таку систему – це сприятиме підвищенню точності та оперативної ефективності під час виконання циклу демілітаризації.

4.3.2. Місце зберігання

Облік національних запасів боєприпасів забезпечує надання інформації про первинні місця зберігання запасів ВП. Потім необхідно провести оцінку достатності складських приміщень та умов зберігання у кінцевому пункті утилізації. Пізніше така оцінка допоможе визначити, яку кількість ВП можна безпечно зберігати під час процесу знищення.

4.3.3. Безпека зберігання

Також необхідно оцінити фізичну безпеку зберігання запасів ВП у кінцевому пункті утилізації; національний орган повинен забезпечити дотримання належних стандартів фізичної безпеки. Незважаючи на те, що на цьому етапі операції ВП буде фактично розпоряджатися організація, що займається знищенням, основну відповідальність за забезпечення безпеки запасів продовжує нести національний орган.

4.3.4. Транспортування ВП для знищення

Після оцінки складських можливостей у кінцевому пункті утилізації та обсягу робіт можна визначити транспортну складову плану матеріально-технічного забезпечення.

Фізичний стан ВП дозволяє визначити, чи є ВП «безпечними для перевезення». Процес транспортування включає проведення кваліфікованими технічними спеціалістами, відповідальними за боєприпаси, офіційної оцінки «безпечності для перевезення». Після проведення такої оцінки ВП можна фізично перевозити до місця їх утилізації.

4.3.5. Пріоритетність демілітаризації або знищення

Демілітаризація та знищення надлишків запасів боєприпасів у країнах, які ще не використовують для управління запасами підхід «управління повним життєвим циклом», не завжди відповідає логічним пріоритетам знищення. Часто пріоритет надається боєприпасам для стрілецької зброї, оскільки донори мають бюджет, що дозволяє демілітаризацію або знищення саме цих видів боєприпасів. В той же час гуманітарним пріоритетом та пріоритетом безпеки було визнано знищення великих запасів інших видів типових боєприпасів. Ризики, які створюють певні типи боєприпасів для місцевого населення, та пов'язані з цим значні витрати на знищення означають, що пріоритетність демілітаризації чи знищення повинні визначати країни. У більш масштабних заходах зі знищення слід розглядати можливість знищення ППМ, хоча це може бути Пріоритетом №1 у завданнях зі знищення, якщо це необхідно для дотримання умов Конвенції про заборону протипіхотних мін, та термінів, передбачених цією Конвенцією.

Звичайні боєприпаси слід знищувати в порядку пріоритетності, зазначеному в Таблиці 2:

Пріоритетність	Боєприпаси	Примітки
1	Боєприпаси, які створюють найбільший ризик для цивільного населення з точки зору вибухонебезпечності.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Зазвичай це специфічні види боєприпасів, запаси яких зберігаються дуже близько до цивільного населення. Не всі боєприпаси у Зоні зберігання вибухонебезпечних предметів потребують знищення. ■ Такі боєприпаси можна визначити шляхом дослідження (хімічного аналізу та візуального огляду) та підтвердження (їхньої працездатності) в рамках постійного процесу управління запасами.
1	Боєприпаси, які є привабливими для кримінальних та терористичних організацій (ПКТО).	<ul style="list-style-type: none"> ■ Детонатори, ручні реактивні протитанкові гранатомети, переносні системи протиповітряної оборони (MANPADS), не розфасовані вибухові речовини та ін. ■ Або посилення заходів з безпеки на діючих складах для зменшення ризику розповсюдження.
2	Боєприпаси, які необхідно знищити для виконання зобов'язань за Міжнародними Конвенціями.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Протипіхотні міни та касетні боєприпаси для тих країн, які ратифікували відповідну Конвенцію, крім випадків, коли часові межі, необхідні для дотримання умов Конвенції, не роблять це завдання Пріоритетом № 1.
2	Боєприпаси для стрілецької зброї.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Калібр <20 мм. ■ Класифікуються, як Пріоритет № 2, з точки зору Запобігання збройному насильству (ЗЗН). Розповсюдження таких боєприпасів є дуже небажаним.
3	Боєприпаси, які слід знищити для звільнення місця на складі.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Зазвичай у межах реформи оборонної галузі та скорочення збройних сил.
3	Інші типи боєприпасів.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Знищення можна проводити в порядку, починаючи з боєприпасів, найлегших для знищення.

Таблиця 2: Пріоритетність демілітаризації чи знищення

Для визначення пріоритетів демілітаризації чи знищення, можливо, слід провести Технічну оцінку боєприпасів для всього обсягу запасів, щоб визначити боєприпаси, які створюють найбільший ризик.²

Одним з основних пріоритетів діяльності донорів є забезпечення розвитку можливостей національних органів, достатніх для розробки та підтримки довготривалого, безпечного, ефективного та рентабельного знищення боєприпасів на основі національного фінансування, згідно з відповідними технічними стандартами.

²Є приклади Програм розвитку ООН для Хорватії та Чорногорії.

4.3.6. Обрання технології знищення

Технічні рекомендації для обрання прийнятної технології знищення ППМ наведені в МСПМД (IMAS) 11.10 «Керівництво зі знищення запасів ППМ».

Методи фізичного знищення/демлітаризації, що пропонуються для знищення/демлітаризації ВП, є дуже різними – від відносно простих технологій відкритого спалювання чи відкритої детонації (ВСВД) до дуже складних промислових процесів. Метою стандарту МСПМД (IMAS) 11.10 є надання національним органам інформації лише про технічні питання та матеріально-технічне забезпечення знищення запасів ППМ. Але взаємопов'язаних факторів впливу на знищення запасів ППМ так багато, що запропонувати «типові рішення» практично неможливо.

Обрання національним органом найбільш прийнятних способів чи технологій залежить, перш за все, від наявних ресурсів, фізичного стану та кількості запасів, які підлягають знищенню, національних можливостей та законодавства, що діє в сфері захисту навколишнього середовища та поводження з вибухонебезпечними речовинами. Мабуть, найбільш впливовим фактором є економія на масштабах, тобто, чим більше ВП слід знищити, тим більшою буде економія на масштабах, та, відповідно, тим більшим буде вибір прийнятних технологій. Відповідно, національні органи можуть розглянути можливість знищення ВП на регіональному рівні для забезпечення більшої економії на масштабах, достатньої для застосування промислових процесів.

4.3.7. Розробка технології знищення

Національні органи повинні усвідомлювати, що розробка навіть відносно простих систем знищення може вимагати багато часу. Найважливішим є забезпечення безпеки, тому можливість «швидкого відслідковування» багатьох необхідних процесів є значно обмеженою.

Розробка процесів ВСВД займає від декількох тижнів до кількох місяців, а розробка процесів промислової демлітаризації може тривати від декількох місяців до кількох років. У процесі планування та підготовки слід враховувати необхідний період часу, щоб забезпечити, зокрема, для ППМ, дотримання політичних вимог Конвенції про заборону мін (КЗМ).

4.3.8. Фінансування (мобілізація ресурсів)

Фінансування надходить з різних джерел. Фінансування можуть надати уряд країни, уряди країн – донорів, Організація Об'єднаних Націй чи інші міжнародні організації, або, в деяких випадках, благодійні та філантропні організації. Кошти можуть зберігатись у трастових фондах чи в будь-якій іншій формі утримання контрольованих рахунків. Незалежно від джерела фінансування важливо, щоб кошти відповідали фактичним витратам на знищення запасів, а донор брав на себе довгострокові зобов'язання. Це особливо важливо у великих проектах, у яких організації, що займаються знищенням, повинні здійснити значні інвестиції в персонал, інфраструктуру та дороге нове обладнання, таке, як печі та системи контролю забруднення навколишнього середовища.

Приклад можливої простої фінансової моделі процесу знищення запасів наведений у Додатку D.

4.3.9. Підготовка контракту

В ідеальному випадку визначення робіт, які слід провести, оформлюється контрактом, замовленням на виконання завдання чи іншою подібною офіційною угодою. Підготовка контракту чи замовлення на виконання завдання дає можливість національному органу разом з агенцією – донором (за наявності такого) детально визначити вимоги до знищення. У контракті повинні бути детально прописані ризики та процеси УЯ, які будуть застосовані під час проведення робіт зі знищення. У ньому також слід визначити вимоги щодо звітності, заплановані для виконання етапи й фінансові показники.

Незважаючи на те, що рекомендації, наведені в МСПМД (IMAS) 07.20, розроблені для контрактів з розмінування, ці принципи та процедури також прийнятні для контрактів зі знищення³.

4.3.10. Професійна підготовка

Програми зі знищення передбачають високу кваліфікацію керівників та належну професійну підготовку спеціалістів. Незважаючи на корисність певної централізованої професійної підготовки національних керівників найвищого рівня та технічних консультантів, основну професійну підготовку слід проводити у країні, не лише через культурні та мовні фактори, але й для забезпечення доступу до детальної інформації про запаси боєприпасів.

Керівні принципи організації професійної підготовки викладені в МСПМД (IMAS) 06.10.

4.3.11. Інформація

Ефективне управління програмами зі знищення передбачає надання точної, належної та своєчасної інформації. Існує багато джерел інформації на місцевому, національному та міжнародному рівні, яка може стати в нагоді спеціалістам з планування програм, керівникам та представникам спільноти донорів, але доступ до такої інформації часто є обмеженим, а підтвердити точність критично важливих даних часто буває неможливо.

Національні органи та організації, що займаються знищенням, повинні створити та підтримувати роботу ефективних систем управління інформацією. Вони є життєво важливими у таких сферах, як облік, моніторинг та перевірки.

4.3.12. Обладнання та інструменти

До останнього часу програми зі знищення ВП невеликих розмірів та у невеликих обсягах традиційно базувалися на технології ВСВД з використанням методів ручного розбирання, відповідних процедур та макетів. У багатьох ситуаціях технологія ВСВД може виявитись найбільш ефективним та рентабельним способом знищення.

Але у деяких програмах завдяки економії на масштабах чи внаслідок технічних проблем, пов'язаних з утилізацією певних типів ВП, знищення з використанням промислових процесів може виявитись більш безпечним, ефективним та рентабельним.

Технології знищення можна розділити на три основні категорії за ступенем технічної зрілості та доступності: обладнання, яке було повністю розроблене, випробуване та оцінене (ВіО), та яке можна використовувати у програмі знищення запасів без будь-яких значних модифікацій чи змін (наприклад, печі з поворотним подом); технології, ефективність яких підтверджена, але які потребують додаткового доопрацювання та офіційного ВіО (наприклад, крио-сколювання); та технології, які можна застосовувати для знищення, але вони ще не дороблені та не були офіційно продемонстровані (наприклад, метод Silver II). Стисле викладення наявних технологій для ППМ наведено в МСПМД (IMAS) 11.10 – Керівництві зі знищення запасів. Деякі з них можуть бути також прийнятні для знищення інших ВП.

Організації, що займаються знищенням, повинні орієнтуватись у закупівлі обладнання на першу категорію, та завжди, коли це можливо, допомагати в розробці та проведенні практичних випробувань технологій, що належать до другої категорії. Деякі нові технології мають потенціал значного вдосконалення з точки зору безпеки та рентабельності; донори повинні надавати допомогу та підтримку організаціям, що займаються знищенням, які випробують нові технології та проводять відповідні ВіО.

³ Додаткові рекомендації щодо контрактів зі знищення можна одержати в Агенції з обслуговування та матеріально-технічного забезпечення НАТО (NATO Maintenance and Supply Agency, NAMSА), яка має досвід з підготовки контрактів зі знешкодження від імені членів НАТО.

4.3.13. Акредитація

Акредитація організації – це процедура, завдяки якій організація, що займається знищенням, одержує офіційне визнання її компетентності та здатності до ефективного та рентабельного планування управління. Оперативна акредитація – це процедура, завдяки якій організація, що займається знищенням, одержує офіційне визнання її компетентності та здатності здійснювати заходи зі знищення. Акредитація надається центральному офісу організації (офісу в країні) на певний період часу, зазвичай, на період двох – трьох років. Оперативна акредитація стосується можливостей, необхідних для проведення певних робіт, пов'язаних зі знищенням, таких, як операції з ВСВД чи використання печей з поворотним подом.

Керівні принципи з акредитації організацій, що займаються розмінуванням, наведені в МСПМД (IMAS) 07.30, але вони також застосовуються до організацій, що займаються знищенням.

4.4. Знищення

Знищення – це процес остаточного переведення боєприпасів та вибухових речовин у інертний стан, у якому вони вже не можуть функціонувати за призначенням.

4.4.1. Безпека та гігієна праці (БГП)

Керівники програм зі знищення повинні забезпечити безпечне робоче середовище шляхом ефективного керівництва та нагляду, розробки методів роботи, які сприяють зменшенню ризиків, обрання обладнання безпечної конструкції, проведення належної професійної підготовки та надання ефективних засобів індивідуального захисту (ЗІЗ). Враховуючи широкий спектр можливих технічних рішень, неможливо розробити точний та вичерпний перелік технічних нормативів, прийнятних для усіх ситуацій. Тому організації, що займаються знищенням, повинні розробити та дотримуватись процесів та процедур управління, які забезпечують вчасне визначення, оцінку та зменшення ризиків для безпеки та гігієни праці на систематичній основі для кожного завдання зі знищення та для кожного місця проведення робіт зі знищення.

Операції зі знищення необхідно планувати, проводити та контролювати таким чином, щоб забезпечити мінімізацію шкідливого впливу на навколишнє середовище. Якщо необхідно, НОПМД може провести Оцінку впливу на навколишнє середовище, див. МСПМД (IMAS) 10.70, для забезпечення захисту навколишнього середовища.

Керівні принципи з розробки та втілення систем управління безпекою та гігієною праці наведені в МСПМД (IMAS) 10.10. Керівні принципи, що стосуються зберігання, перевезення та поводження з вибуховими речовинами, наведені в МСПМД (IMAS) 10.50, а керівні принципи, що стосуються звітності та розслідування інцидентів, наведені в МСПМД (IMAS) 10.60.

4.4.2. Процедури техніки безпеки під час вибухових робіт

Дуже важливою є потреба в ефективних та безпечних оперативних процедурах. Стандартні оперативні процедури (СОП) повинні бути розроблені для всіх оперативних процедур, методів роботи та навчань. СОП – це інструкції, які визначають найкращий метод виконання оперативного завдання чи заходу. Метою СОП є встановлення визнаних та кількісно вимірюваних рівнів універсальності, послідовності та спільності в межах організації для підвищення ефективності та безпеки праці. СОП повинні відображати місцеві вимоги та умови.

4.4.3. Забезпечення якості (ЗЯ)

Знищення передбачає створення та моніторинг процесів управління та оперативних процедур до та під час процесу знищення. Організації, що займаються знищенням, самостійно реалізують ЗЯ на внутрішньому рівні, але зовнішній контролюючий орган також повинен проводити зовнішні перевірки.

Метою ЗЯ є підтвердження відповідності методів управління та оперативних процедур знищення, можливості безпечно, ефективно та рентабельно виконати встановлені вимоги. Моніторинг повинен охоплювати комплексні обговорення з керівництвом та працівниками, офіційні перевірки СОП, обліку та звітності.

Національний орган може призначити агента для здійснення моніторингу та перевірок організації, що займається знищенням, та її підрозділів, користуючись повноваженнями та приймаючи відповідальність, надану національному органу, на умовах, погоджених у контракті чи офіційній угоді. Будь-який агент, призначений таким чином НОМПД, повинен мати всі технічні можливості, кваліфікований персонал, системи управління та СОП, необхідні для належного моніторингу.

Більш детальні рекомендації з ЗЯ наведені в розділі 5 цього стандарту МСПМД (IMAS), а у МСПМД (IMAS) 07.42 визначені принципи та основні рекомендації з моніторингу програм знищення запасів.

4.5. Перевірка

4.5.1. Системи перевірки

Національний орган та організація, що займається знищенням, повинні розробити та реалізувати на практиці систему перевірки, як захід забезпечення безпеки та довіри. Одна з можливих процедур передбачає наступне:

- a) Зацікавлена міжнародна організація, національний орган чи донор повинен забезпечити постачання пронумерованих пломб, захищених від відкриття;
- b) Після доставки до місця знищення необхідно провести 100% незалежну інвентаризацію запасів ВП під наглядом незалежних спостерігачів;
- c) Згідно з контрактом підприємство зі знищення повинне бути обладнане комп'ютерною системою обліку боєприпасів. Програмне забезпечення повинне бути захищеним від злому та реєструвати кожну операцію та доповнення. (Програмне забезпечення повинне мати всі елементи безпеки системи UK ACAS 2, які можна легко адаптувати для виконання такого завдання);
- d) після завершення початкової інвентаризації запасів будівля повинна бути опечатана групою міжнародних спостерігачів;
- e) потім необхідно забезпечити контрольовану видачу запасів боєприпасів для знищення організації, що займається знищенням. Ця організація направляє групі міжнародних спостерігачів заявку на видачу оперативних запасів боєприпасів для знищення. Акредитований член групи незалежних спостерігачів чи її представник виїжджає на місце знищення для зняття пломб та видачі узгодженої кількості запасів ВП. Після цього будівля знову опечатується. На цьому етапі організації, що займається знищенням, також дозволено провести перевірку безпеки будівлі та решти запасів. Необхідно узгодити правила зняття пломб організацією, що займається знищенням, у надзвичайних обставинах (наприклад, при пожежі у складській будівлі).

4.5.2. Заходи, що проводяться засобами масової інформації

Прозорість процесу знищення часто є важливою передумовою для забезпечення безпеки та створення довіри. Не слід недооцінювати роль засобів масової інформації в забезпеченні прозорості знищення ВП на національному та міжнародному рівні, зокрема, національного запасу ППМ. Національний орган у співпраці з організацією, що займається знищенням, повинен розробити план співпраці з засобами масової інформації на етапі планування операції. Цей план повинен включати, за доцільністю, наступні елементи:

- a) прес-релізи;
- b) надання за першою вимогою доступу на місце знищення для журналістів та знімальних груп;
- c) відеота фото реєстрацію знищення; а також
- d) доступ до системи обліку боєприпасів.

4.5.3. Аналіз після проекту (АПП)

Завжди, коли це можливо, організація, що займається знищенням, повинна проводити офіційний аналіз після проекту (АПП) для засвоєння уроків, одержаних під час операції, на етапах планування, підготовки та знищення. АПП повинен включати звіт щодо відповідності обладнання, процедур, професійної підготовки та технічної підтримки. Необхідно виявити проблемні питання та пріоритети, запропонувати прийнятні рішення. Вимога проводити АПП повинна бути включена донорами та національними органами у контракти на знищення. АПП слід надсилати Організації Об'єднаних Націй (ЮНМАС, Програмі розвитку ООН та ЮНОПС), донорам чи спонсорам, а їхні копії слід розмістити на веб-сайті ООН щодо знищення запасів боєприпасів. Якщо в АПП зазначені недоліки обладнання чи процедур, що застосовуються, зокрема, пов'язані з безпекою, ці звіти слід надсилати більш широкому колу одержувачів.

5. Управління якістю (УЯ)

Метою ефективного управління операціями зі знищення є безпечне та ефективне знищення запасів ВП. Це забезпечується шляхом розробки та застосування належних процесів управління, набуття та постійного вдосконалення професійних навичок керівників та спеціалістів, одержання точної та вчасної інформації про запаси, застосування безпечних та ефективних оперативних процедур, та використання відповідного та ефективного обладнання. Але керівництво – це не лише планування та контроль виконання поточних завдань. Воно також передбачає перегляд прийнятих методів роботи та процедур з метою підвищення безпеки, рентабельності та ефективності.

Процес та процедури, спрямовані на постійне вдосконалення системи управління та оперативних методів роботи організації, зазвичай називаються «управлінням якістю» (УЯ). Одним з методів підтвердження застосування процесу УЯ в організації є забезпечення відповідності вимогам ISO 9000:2000. Значний обсяг загальної інформації та навчальних матеріалів пропонується для організацій, що займаються знищенням, які обрали підхід, що базується на застосуванні ISO9001:2008.

Підхід ISO 9001:2008 стисло викладений у Додатку Е. Фактично, стандарт ISO9001:2008 – це серія міжнародних стандартів систем якості. Вони містять вимоги та рекомендації для розробки системи управління, метою якої є забезпечення відповідності вироблених «товарів» чи наданих «послуг» узгодженим потребам. У випадку знищення запасів товаром є безпечне та ефективне знищення запасів ВП.

Керівникам організацій, що займаються знищенням, також рекомендується розглянути можливість застосування принципів УЯ в процесі знищення запасів. При цьому вони повинні звернути особливу увагу на два аспекти: по-перше, на планування, реалізацію, моніторинг та аналіз спеціальних процесів, а по-друге, на належне врахування обов'язків усіх керівників та співробітників для визначення та використання можливостей вдосконалення цього процесу.

6. Сфери відповідальності

6.1. Організація Об'єднаних Націй

Організація Об'єднаних Націй несе загальну відповідальність за забезпечення режиму ефективного управління всіма аспектами програм з питань протиміної діяльності, в тому числі знищенням запасів ВП. Для досягнення цієї мети Організація Об'єднаних Націй постійно вдосконалює стандарти МСПМД (IMAS) для відображення розвитку норм та практики протиміної діяльності, та вносить відповідні зміни у міжнародні норми та вимоги, такі, як норми, розроблені Міжнародною Організацією зі стандартизації (ISO) та Міжнародною Організацією Праці (МОП). Служба ЮНМАС є підрозділом Секретаріату Об'єднаних Націй, відповідальним перед міжнародною спільнотою за розробку та підтримку МСПМД (IMAS), в тому числі цього Керівництва.

Організація Об'єднаних Націй застосовує стандарти МСПМД (IMAS) до своїх контрактів у сфері гуманітарного розмінування, крім випадків, коли ситуація на місцях унеможливує їх ефективне застосування. В таких випадках, коли застосування одного чи декількох стандартів МСПМД (IMAS) є неприйнятними, ООН надає альтернативні рішення, специфікації, вимоги та рекомендації. У випадку, якщо ООН не приймає безпосередню участь у знищенні запасів, рекомендації надаються після обговорення цього питання з національним органом та організацією, що займається знищенням.

6.2. Національний орган

Національний орган або організація, яка діє від його імені, несе відповідальність за створення на національному та місцевому рівні умов, що забезпечують ефективне управління проектами зі знищення. Національний орган несе основну відповідальність за виконання всіх етапів проекту знищення в межах національних кордонів, у тому числі за визначення вимог з безпеки під час вибухових робіт, акредитацію організацій, що займаються знищенням, моніторинг організацій, що займаються знищенням, під час операцій зі знищення, та заключну перевірку безпечного знищення запасів ВП. У випадку ППМ та касетної зброї Держави – учасники обох конвенцій також несуть відповідальність за надання ООН звітів про хід виконання робіт у формі, наведеній у Статті 7.

Національний орган несе відповідальність за введення та виконання національних норм та процедур управління операціями зі знищення. Ці процедури повинні узгоджуватись зі стандартами МСПМД (IMAS), іншими відповідними національними та міжнародними стандартами, нормами та вимогами.

6.3. Донори

Донорські агенції є частиною процесу управління, тому вони несуть відповідальність за забезпечення ефективного управління проектами, які вони фінансують, згідно з міжнародними стандартами. Це передбачає значну увагу під час підготовки контрактних документів та забезпечення відповідності критеріям акредитації організацій, що займаються знищенням, обраних для виконання цих контрактів. Донори або їхні агенти також є частково відповідальними за забезпечення застосування стандартів та керівних принципів управління якістю, в тому числі за моніторинг і перевірку процесу знищення запасів. Обсяг такої відповідальності та підзвітності значно зростають, якщо національний орган знаходиться у процесі формування та ще не мав можливості набути достатній досвід.

6.4. Організація, що займається знищенням

Фактично саме організація, що займається знищенням, незалежно від її типу, повинна створити належну та ефективну систему управління, продемонструвати її національному органу та застосувати її під час виконання проекту зі знищення.

Якщо національний орган є у стані створення, організація, що займається знищенням, також несе відповідальність за підтримку процесу створення національного органу шляхом надання консультацій та допомоги, в тому числі в структуруванні національних стандартів. В той же час, початок операцій зі знищення запасів до створення національного органу не є типовою ситуацією.

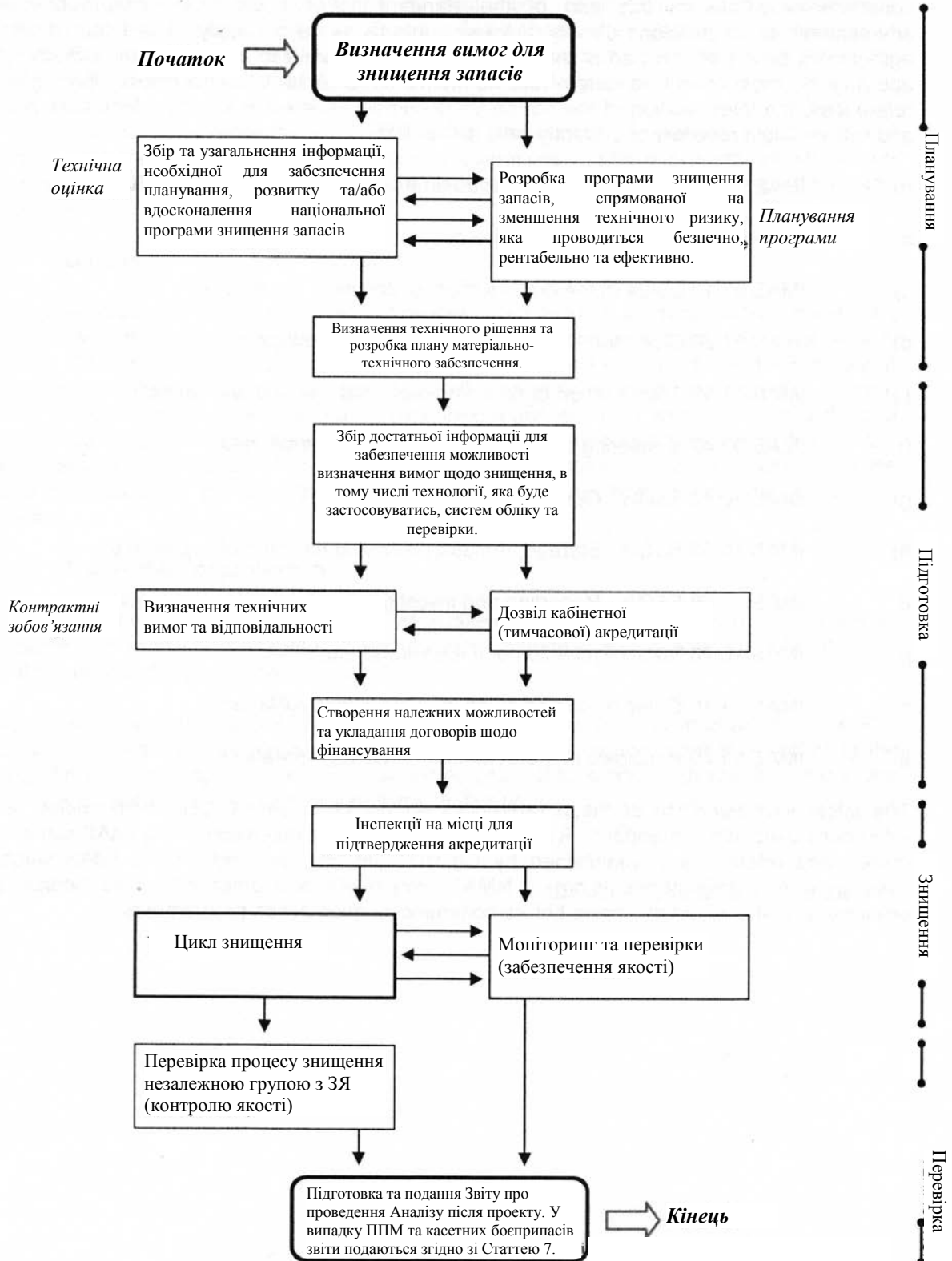
Додаток А (Нормативний) Посилання

Зазначені далі нормативні документи містять положення, які, через посилання на них у цьому тексті, є положеннями цієї частини стандарту. Якщо посилання датовані, подальші доповнення чи ревізії будь-яких з цих опублікованих документів не застосовуються. Однак сторонам угод, що базуються на цій частині стандарту, рекомендується розглянути можливість застосування останніх версій зазначених далі нормативних документів. Якщо посилання не датовані, застосовується остання версія нормативного документа, зазначеного в посиланні. Члени ISO та ІЕС ведуть реєстри діючих зараз стандартів ISO або EN:

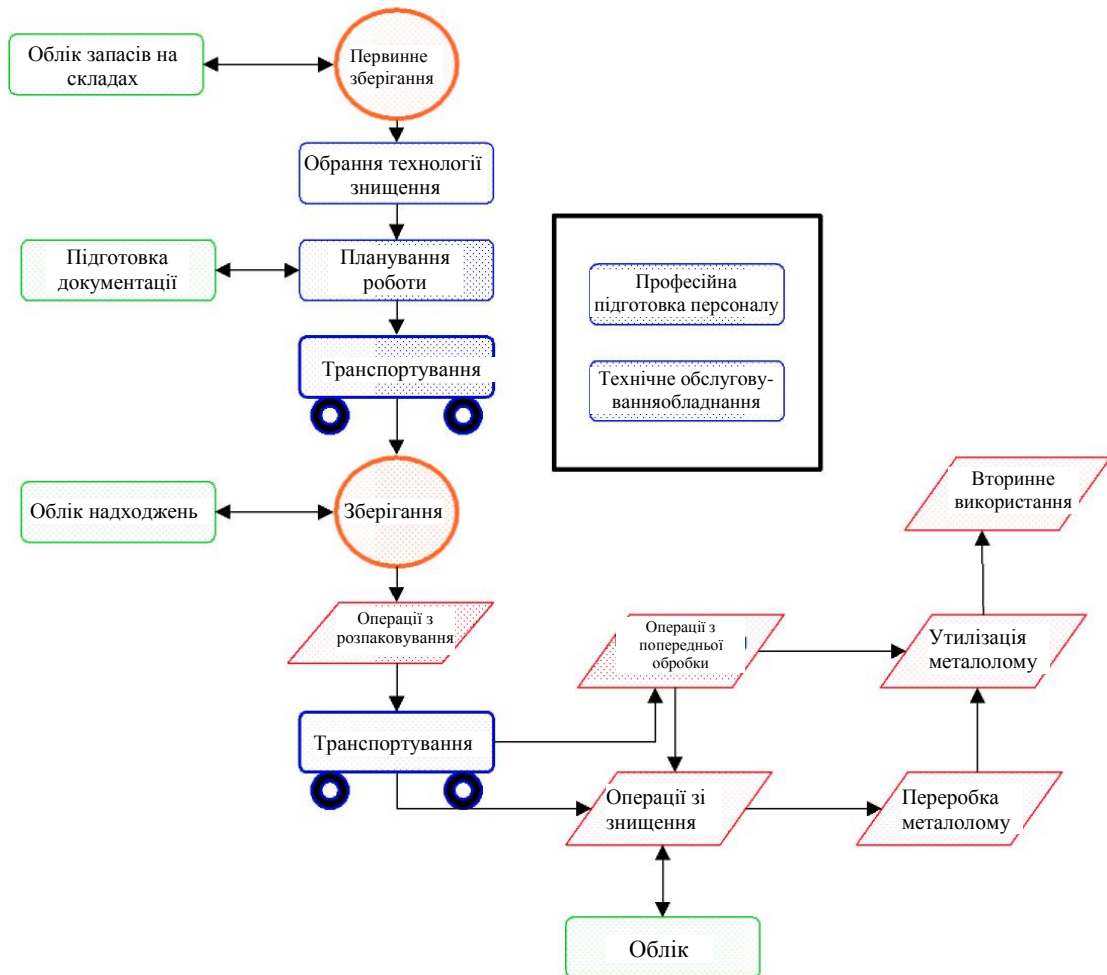
- a) МСПМД (IMAS) 04.10. Глосарій термінів, визначень та скорочень з питань протимінної діяльності;
- b) МСПМД (IMAS) 06.10. Управління професійною підготовкою;
- c) МСПМД (IMAS) 07.10. Керівництво з управління операціями з розмінування;
- d) МСПМД (IMAS) 07.20. Керівництво з підготовки контрактів з питань протимінної діяльності;
- e) МСПМД (IMAS) 07.30. Акредитація організацій та операцій з розмінування;
- f) МСПМД (IMAS) 07.42. Моніторинг програм зі знищення запасів;
- g) МСПМД (IMAS) 10.10. Безпека та гігієна праці – загальні вимоги;
- h) МСПМД (IMAS) 10.50. Безпека та гігієна праці – зберігання, транспортування та поводження з вибухонебезпечними предметами;
- i) МСПМД (IMAS) 10.60. Безпека та гігієна праці – Звітність та розслідування інцидентів з розмінування;
- j) МСПМД (IMAS) 10.70. Безпека та гігієна праці – захист навколишнього середовища;
- k) МСПМД (IMAS) 11.10. Керівництво зі знищення запасів ППМ; та
- l) МСПМД (IMAS) 11.20. Принципи та процедури операцій з відкритого спалювання та відкритої детонації.

Слід застосовувати останню версію/видання цих документів. Копії всіх документів, на які є посилання у цьому стандарті, зберігаються у Женевському міжнародному центрі гуманітарного розвитку (ЖМЦГР). Цей центр веде реєстр останніх версій/видань стандартів МСПМД (IMAS), керівництв та посилань; ознайомитися з цим реєстром можна на веб-сайті МСПМД (IMAS): (див. www.mineactionstandards.org). НОПМД, роботодавці та інші зацікавлені структури та організації повинні одержати їх копії до початку програм з питань протимінної діяльності.

Додаток В (Інформативний) Процес знищення

Додаток С (Інформативний) Цикл демілітаризації

Додаток D (Інформативний) Приклад фінансової моделі

E.1. Вступ

У цьому Додатку наведений приклад простої фінансової моделі⁴, яку можна використовувати в цілях планування та подання пропозицій на виконання робіт. Звичайно, проведення складних операцій зі знешкодження передбачає одержання кваліфікованих бухгалтерських консультацій.

Необхідно підкреслити, що наведені далі цифри використовуються лише для відображення структури моделі; вони НЕ відображають витрати на знищення вбудованої відомій програмі зі знищення запасів вибухонебезпечних предметів у будь-якій окремій країні.

Серія (a)	Стаття витрат (b)	Кількість співробітників (c)	Робочий час (d)	Погодинна вартість (дол. США) (e)	Кількість (f)	Витрати на статтю (дол. США) (g)	Загальні витрати (дол. США) (h)
ЕТАП ПЛАНУВАННЯ							
1	Персонал						
1a	Директор	1	20	10.00			200.00
1b	Менеджер	2	40	8.00			640.00
1c	Супервайзер	4	80	6.00			1920.00
1d	Бригадир	6	80	5.00			2400.00
1e	Робочий/водій	40	80	4.00			12800.00
2	Комунікації						
2a	Телефон				1	100.00	100.00
2b	Факс				1	200.00	200.00
2c	Інтернет				1	200.00	200.00
3	Обладнання						
3a	Комп'ютер				1	1000.00	1000.00
3b	Копіювальне обладнання				1	4000.00	4000.00
4	Витратні матеріали						
4a	Канцтовари				1	200.00	200.00
4b	Поштові витрати				1	50.00	50.00
4c	Друк				1	1000.00	1000.00
4d	Статутні публікації				1	20.00	20.00
5	Оплата професійних послуг						
5a	Юристи				1	5000.00	5000.00
5b	Бухгалтери				1	5000.00	5000.00
5c	Консультанти (HASW)	2	50	40.00			4000.00
6	ПОПЕРЕДНІЙ ПІДСУМОК						38930.00
ЕТАП ПІДГОТОВКИ							
7	Персонал						
7a	Директор	1	20	10.00			200.00
7b	Менеджер	2	40	8.00			640.00
7c	Супервайзер	4	80	6.00			1920.00
7d	Бригадир	1	80	5.00			400.00
7e	Робочий/водій	1	80	4.00			320.00
8	Обладнання (ЛИШЕ ДЛЯ ПРИКЛАДУ)						
8a	Проектування та закупівля				1	200.00	200.00
8b	Вартість встановлення				1	10000.00	10000.00
8c	Обладнання для розбирання				1	5000.00	5000.00
8d	Стрічкова пила				1	30000.00	30000.00
8e	Вилковий навантажувач				1	5000.00	5000.00
8f	Візки для піддонів				4	500.00	500.00
8g	Ручний інструмент				10	25.00	25.00
8h	Транспортні засоби				2	15000.00	15000.00
8i	Піч з поворотним подом				1	200000.00	200000.00

⁴ Цю модель можна одержати у ЖМЦГР у форматі Microsoft EXCEL.

Серія (a)	Стаття витрат (b)	Кількість співробітників (c)	Робочий час (d)	Погодинна вартість (дол. США) (e)	Кількість (f)	Витрати на статтю (дол. США) (g)	Загальні витрати (дол. США) (h)
9j	Системи контролю забруднення				1	200000.00	200000.00
8k	Обладнання для надання першої медичної допомоги				10	50.00	50.00
8l	Пожежне обладнання				20	40.00	40.00
9	Відновлення інфраструктури (ЛИШЕ ДЛЯ ПРИКЛАДУ)						
9a	Малярні роботи				1	5000.00	5000.00
9b	Вікна, двері, замки				1	10000.00	10000.00
9c	Огородження				1	5000.00	5000.00
9d	Грозозахист				2	1000.00	2000.00
9e	Підлога				1	4000.00	4000.00
9f	Стіни				1	2000.00	2000.00
9g	Санітарно-технічні роботи				1	2000.00	2000.00
9h	Таблички					25.00	50.00
10	ПОПЕРЕДНІЙ ПІДСУМОК						517280.00
ЕТАП ЗНИЩЕННЯ							
11	Персонал						
11a	Директор	1	100	10.00			1000.00
11b	Менеджер	2	500	8.00			8000.00
11c	Супервайзер	4	500	6.00			12000.00
11d	Бригадир	6	500	5.00			15000.00
11e	Робочий/водій	20	500	4.00			40000.00
12	Транспорт						
12a	Паливо (на 100 км)				10	3.00	30.00
12b	Технічне обслуговування				1	20000.00	20000.00
12c	Амортизація капіталу				1	60000.00	60000.00
13	Обладнання						
13a	Технічне обслуговування та ремонт				1	20000.00	20000.00
14	Операційні витрати						
14a	Електроенергія				1400	1.00	1400.00
14b	Нафтопродукти				1600	2.00	3200.00
14c	Вода				1200	0.50	600.00
14d	Газ				500	1.00	500.00
15	Витратні матеріали (ВСВД)						
15a	Донорські заряди						0.00
15b	Електричні детонатори						0.00
15c	Детонаційні шнури						0.00
15d	Пусковий кабель						0.00
16	ПОПЕРЕДНІЙ ПІДСУМОК						181730.00
МОНІТОРИНГ ТА ПЕРЕВІРКА							
17	Персонал						
17a	Директор	1	20	10.00			200.00
17b	Менеджер	1	20	8.00			160.00
17c	Супервайзер	1	20	6.00			120.00
17d	Бригадир	1	20	5.00			100.00
17e	Робочий/водій	2	20	4.00			160.00
18	Витратні матеріали						
18a	Захищені від злому пломби				200	1.00	200.00
19	Обладнання						
19a	Комп'ютер та програми				1	5000.00	5000.00
20	ПОПЕРЕДНІЙ ПІДСУМОК						5940.00
ВІДШКОДУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ							
21	Лом чорних металів (за тону)				1	35.00	(35.00)
22	Лом кольорових металів (за тону)				0.2	400.00	(80.00)
23	Пластик				1	5.00	(5.00)
24	ПОПЕРЕДНІЙ ПІДСУМОК						(120.00)
ПІДСУМКОВІ ПОКАЗНИКИ							
25	ВСЬОГО						743760.00
26	Адміністративні витрати @	2.0	%				14875.20

Серія (a)	Стаття витрат (b)	Кількість співробітників (c)	Робочий час (d)	Погодинна вартість (дол. США) (e)	Кількість (f)	Витрати на статтю (дол. США) (g)	Загальні витрати (дол. США) (h)
27	Оплата послуг @	10.0	%				74376.00
28	Непередбачувані витрати @	2.0	%				14875.20
29	Податки ⁵ @	17.5	%				130158.00
30	ВСЬОГО						978044.40

⁵Якщо витрати на виконання програми знищення вибухонебезпечних предметів фінансуються міжнародними донорами, то зазвичай умовою такого фінансування є звільнення програми від оподаткування. Податки включені в цю модель лише для ілюстрації, вони не застосовуються для багатьох програм знищення ППМ.

Додаток Е (Інформативний) ISO 9000⁶

Е.1. Вступ

Структура міжнародних стандартів гуманітарного очищення від мін та розмінування була розроблена та узгоджена на Міжнародній конференції з технологій розмінування, яка проводилась у Данії в липні 1996р. Були визначено критерії для багатьох аспектів протимінної діяльності, були рекомендовані відповідні стандарти.

На конференції також було рекомендовано запровадити скоординований підхід до контролю та забезпечення якості; зокрема, передбачалося розглянути прийнятність систем управління якістю (в тому числі застосування ISO 9000) для протимінної діяльності. Генеральний Секретар у своїй доповіді 1996 р. на Генеральній Асамблеї підтвердив відповідальність ООН за продовження цієї роботи. [A/51/540 від 23 жовтня 1996р.] На п'ятдесят першій сесії Генеральна Асамблея закликала держави-члени, міжурядові організації, неурядові організації та фонди підтримати цю роботу з розробки стандартів протимінної діяльності та управління якістю. [A/RES/51/149 від 4 лютого 1997р.]

Е.2. Ціль та сфера застосування доповіді

У цій доповіді вивчається відповідність систем управління якістю (СУЯ) та можливість застосування ISO 9000 до знищення запасів, а також надаються відповідні рекомендації.

В центрі уваги цієї доповіді є застосування СУЯ у завданнях та процесах зі знищення запасів, хоча ці рекомендації також можна застосовувати й до інших аспектів протимінної діяльності.

Е.3. Якість - визначення

Термін «якість» має багато значень: рівень досконалості, узгодженості, відповідності вимогам, а також відсутність дефектів, недоліків чи забруднень. Офіційне визначення ISO наведене в МСПМД (IMAS) 04.10.

Концепція «загального управління якістю» (ЗУЯ) та розробка систем управління якістю (СУЯ) почалися у 80-ті роки, вони використовувались керівництвом для досягнення рівнів досконалості у виробництві. Ті компанії, які прийняли філософію для зміни своєї організації та створення відповідних можливостей для своїх співробітників, досягли високого рівня продуктивності праці та одержали наочні конкурентні переваги. У 90-х роках цей підхід стали застосовувати у громадському секторі та «неприбуткових» організаціях - це також забезпечило значне підвищення продуктивності праці.

Е.4. Управління якістю

Е.4.1. Елементи системи управління якістю

СУЯ складається з трьох компонентів: (1) стандарти та загальні процедури, які визначають правила, норми та належний рівень продуктивності роботи організації; (2) внутрішня система управління (така, як стандарт ISO 9001:2008), яка допомагає організації у дотриманні цих стандартів; та (3) інституційні формування, такі, як національні та міжнародні професійні структури, які вводять правила, норми та належний рівень продуктивності, а також контролюють результати роботи організацій – членів цих структур. У цій частині доповіді розглядаються ці три компоненти та вивчається можливість їх застосування до знищення запасів.

⁶ Цей Додаток підготовлений безпосередньо на основі доповіді ООН щодо застосування систем управління якістю, підготовленої ЮНМАС та представленої на Міжнародному семінарі з питань управління протимінною діяльністю в Отаві, у березні 1998р. Він також включений в оригінальній формі у стандарт МСПМД (IMAS) 07.10 – Керівництво з управління операціями з розмінування.

E.4.2. ISO 9000

Стандарт ISO 9000 створює дисципліну управління, яка сприяє організації у виробництві товарів чи наданні послуг, що відповідають узгодженим вимогам. Ці вимоги можуть відображати особливі потреби та очікування покупців певного товару, або можуть бути стандартами послуг, які вважаються належними професійним органом (у випадку юристів чи лікарів). Сам собою стандарт ISO 9000 не є стандартом товарів чи послуг. У ньому немає критеріїв приймання товарів. Але стандарт ISO 9000 вимагає від організацій мати діючі процедури, процеси та практику управління, які будуть забезпечувати постійне виробництво товарів чи надання послуг на рівні, що відповідає належним стандартам.

У першій системі 1994р. було три рівня акредитації ISO 9000: стандарт ISO 9001 вважався найбільш узагальненою системою якості, стандарт ISO 9002 більше підходив для організацій, які виробляли товари чи надавали послуги, що не потребували роботи з концептуального проектування, а стандарт ISO 9003 описував модель системи якості, що застосовувалась у тих випадках, коли відповідність особливим вимогам можна було забезпечити лише після проведення заключних інспекцій та випробувань. 15 грудня 2000р. ці три стандарти були замінені єдиним стандартом ISO 9001:2000. Стандарт ISO 9001:2008 – це переглянута версія стандарту ISO 9001:2000.

Організації, які бажають одержати акредитацію ISO 9001:2008, повинні відповідати узгодженому комплексу критеріїв: це 5 основних «сфер» зі стандартними умовами, які визначають узгоджені критерії, наведені в Доповненні 1 до цієї доповіді. Інтерпретація критеріїв залежить від ролі організації та від того, чи виробляє вона товари або надає послуги. Численні професійні організації розробили керівні принципи для відповідних професій та сфер діяльності. На цей час не існує узгоджених міжнародних критеріїв чи рекомендацій щодо знищення запасів.

E.4.3. Застосування ISO 9001:2008 до знищення запасів

5 основних сфер стандарту ISO 9001:2008 зі стандартними умовами необхідно адаптувати, щоб відобразити роль організацій, які займаються знищенням запасів.

Прийнятність цих умов для знищення запасів можна визначити шляхом їх співставлення зі стандартами та керівними принципами МСПМД (IMAS), так, як це показано в Доповненні 2 до цієї доповіді. Одержана таким чином матриця забезпечує більш глибоке та повне розуміння загальних вимог до якості у сфері знищення запасів. Наприклад, організація зі знищення, яка бажає одержати акредитацію ISO 9001:2000, повинна продемонструвати (згідно з пунктом 8.3 ISO), як будуть застосовуватися її власні внутрішні процедури з забезпечення якості та контролю якості для виявлення критично важливих невідповідностей – на цей час такий захід є вимогою, передбаченою в багатьох контрактах.

Такий підхід здатний створити загальну основу для оцінки та визначення прийнятності та підготовленості підрядників та субпідрядників у рамках процедур акредитації. Він забезпечує прозорість, а це, у свою чергу, збільшує довіру до кінцевого продукту.

Існують різні міжнародні об'єднання та партнерства, наприклад, Інститут інженерів – спеціалістів з вибухових речовин, членами якого є організації з усього світу, Міжнародна федерація інженерів – спеціалістів з вибухових речовин та Інститут інженерів – спеціалістів зі знешкодження боєприпасів.

E.5. Рекомендації

Резолюція Генеральної Асамблеї 51/540 від 23 жовтня 1996 р. визначила зобов'язання ООН та надала мандат на розробку ефективних міжнародних стандартів протиміної діяльності та керівних принципів з запровадження управління якістю. На виконання цього мандату були запропоновані наступні рекомендації:

а) Необхідно підтримувати організації, які займаються знищенням запасів, у розробці стратегій, створенні систем управління, демонстрації процедур та практики, що відповідають принципам загального управління якістю; та

б) Існує потреба у створенні комплексу міжнародних керівних принципів з застосування ISO9000 для знищення запасів боєприпасів.

Доповнення1 до Додатку Е **(Інформативне)** **Процедури згідно з вимогами ISO 9001:2008**

Зазначені далі 5 основних сфер є основними стандартними умовами ISO 9001:2008. Ці умови містять багато пунктів, які необхідно виконати для одержання акредитації ISO 9001:2008. У кожному пункті зазначені більш специфічні вимоги; у цілому існує 184 пункти, для яких необхідно надати певні підтвердження у формі будь-яких документів та (або) процесу – політики чи практики. Професійні установи та організації надають рекомендації щодо можливості застосування кожного пункту. Керівні принципи зі знищення запасів наведені в Доповненні 2.

4. Система управління якістю

- 4.1 Загальні вимоги
- 4.2 Вимоги до документації

5. Відповідальність керівництва

- 5.1 Зобов'язання керівництва
- 5.2 Орієнтація на клієнтів
- 5.3 Політика забезпечення якості
- 5.4 Планування
- 5.5 Відповідальність, повноваження та комунікації
- 5.6 Перегляд системи управління

6. Забезпечення ресурсами

- 6.1 Надання ресурсів
- 6.2 Кадрові ресурси
- 6.3 Інфраструктура
- 6.4 Робоче середовище

7. Реалізація продукції

- 7.1 Планування реалізації продукції
- 7.2 Процеси, пов'язані з клієнтами
- 7.3 Проектування та розробка
- 7.4 Закупівлі
- 7.5 Виробництво та надання послуг
- 7.6 Контроль засобів моніторингу та вимірювального обладнання

8. Вимірювання, аналіз та вдосконалення

- 8.1 Загальні положення
- 8.2 Моніторинг та вимірювання
- 8.3 Контроль невідповідної продукції
- 8.4 Аналіз даних
- 8.5 Вдосконалення

**Доповнення 2 до Додатку Е
(Інформативне)
ISO 9001:2008 та стандарти МСПМД (IMAS)**

**Стандарти ISO
9001:2008 та
стандарти МСПМД
(IMAS)(інформативні)**

**Стандарти
МСПМД
(IMAS) →**

Пункти ISO 9001:2008

	Керівництво з застосування МСПМД (IMAS)	Глосарій термінів, визначень та скорочень з питань протипривної діяльності	Управління (СЕРІЯ)	Керівництво з управління контрактами	Моніторинг (СЕРІЯ)	Вибухонебезпечні предмети	Безпека та гігієна праці – загальні вимоги	Безпека на місці розмінування	Засоби індивідуального захисту	Зберігання, транспортування та поводження з вибухонебезпечними предметами	Звітність та розслідування інцидентів з розмінування	Керівництво зі знищення запасів	Відкрите плавання та відкрита детонація	Керівні принципи для національного планування
	01.10	04.10	07.10	07.20	07.40	09.30	10.10	10.20	10.30	10.50	10.60	11.10	11.20	11.30
4. Система управління якістю														
4.1. Загальні вимоги	v		v		v							v		v
4.2. Вимоги до документації	v	v	v	v							v			
5 Відповідальність керівництва														
5.1. Зобов'язання керівництва	v		v									v		v
5.2. Орієнтація на клієнта	v				v								v	v
5.3. Політика забезпечення якості			v											v
5.4. Планування	v		v											
5.5. Відповідальність, повноваження та комунікації	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v
5.6. Перегляд системи управління	v													v
6 Забезпечення ресурсами														
6.1. Надання ресурсів	v													
6.2. Кадрові ресурси						v								
6.3. Інфраструктура									v			v	v	
6.4. Робоче середовище	v		v				v	v	v	v			v	
7 Реалізація продукції														
7.1. Планування реалізації продукції	v		v		v									v
7.2. Процеси, пов'язані з клієнтами	v	v	v	v										
7.3. Проектування та розробка			v											
7.4. Закупівлі				v										
7.5. Виробництво та надання послуг	v		v		v							v		
7.6. Контроль засобів моніторингу та вимірювального обладнання														
8 Вимірювання, аналіз та вдосконалення														
8.1. Загальні положення					v									
8.2. Моніторинг та вимірювання					v									
8.3. Контроль невідповідної продукції														
8.4. Аналіз даних		v												
8.5. Вдосконалення	v													

Реєстр поправок

Внесення поправок до МСПМД (IMAS)

Серія стандартів МСПМД (IMAS) підлягає офіційному перегляду на трирічній основі, проте це не виключає внесення поправок в межах цих трирічних періодів з причин операційної безпеки й ефективності або ж для редакційних цілей.

При внесенні поправок до цього МСПМД (IMAS) їм надається номер, вказується дата та наводиться загальна інформація про відповідну поправку (див. таблицю нижче). Поправка також буде вказана на титульній сторінці МСПМД (IMAS) шляхом її зазначення під датою видання і фразою «містить поправку номер(-и) і тощо».

Після завершення офіційного перегляду кожного МСПМД (IMAS) можуть випускатися нові видання. Поправки аж до самої дати нового видання будуть внесені до нового видання і таблиця реєстру поправок буде очищена. Після цього реєстрація поправок почнеться знову до того часу, поки не буде проведено новий перегляд.

Версіями МСПМД (IMAS) з найпізнішими поправками є версії, розміщені на веб-сайті МСПМД (IMAS) за адресою www.mineactionstandards.org.

Номер	Дата	Інформація про поправку
1	01 грудня 2004р.	1. Зміни форматування. 2. Незначні зміни у редагуванні тексту. 3. Зміни в термінах, визначеннях та скороченнях, необхідні для забезпечення відповідності цього стандарту МСПМД (IMAS) стандарту МСПМД (IMAS) 04.10.
2	23 липня 2005р.	1. Додаток В, зміна в визначеннях «Знешкодження вибухонебезпечних предметів (ЗВП)» та «Забезпечення якості (ЗЯ)» для забезпечення відповідності МСПМД (IMAS) 04.10.
3	01 серпня 2006р.	1. Незначні зміни/доповнення до першого та другого абзаців передмови. 2. Незначні зміни у першому абзаці вступу. 3. Пункт 4.2.9, зміна в другому абзаці, що стосується професійного навчання.
4	03 грудня 2009р.	1. Оновлено адресу ЮНМАС. 2. Оновлено визначення НОПМД. 3. Незначні зміни у всьому тексті для відображення гендерних питань. 4. Видалення специфічних аспектів ППМ та використання більш узагальнених термінів – відповідні зміни у всьому стандарті МСПМД (IMAS). 5. Включення посилання на конвенцію про касетні боєприпаси. 6. Зміна ISO 9001/2000 на ISO 9001/2008. 7. Видалення Додатку В, Терміни та визначення, та посилання на нього, зміна Додатку С на В, D на С, E на D та F на E. Оновлення посилань на Додатки.
5	20 вересня 2012р.	1. Введення нового пункту 4.3.5 «Пріоритетність знищення» та відповідна зміна нумерації інших пунктів. 2. Незначні типографські поправки.
6	01 червня 2013р.	1. Переглянутий вплив МСПМД (IMAS) про розблокування земель. 2. Номер і дата поправки включені до заголовка і колонтитулу.